

0-13 YAŞ ARASI ÇOCUKLARDA ENFEKSİYON HASTALAKLARININ DAĞILIMI

Dr. Haydar Ali TAŞDEMİR*
Dr. Meltem ENERĞİN*
Dr. Zerrin ORBAK**
Dr. Mukadder SELİMOĞLU***

ÖZET:

Şubat 1992-Ocak 1994 tarihleri arasında Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları polikliniğine başvuran yaşları 0-13 yıl arasında değişen 12345 hasta çalışma kapsamına alındı.

Enfeksiyon hastalıklarının mevsim, yaş ve cinsiyete göre dağılımı literatür bilgileri ile karşılaştırıldı.

GİRİŞ VE AMAÇ

Patojen bir mikroorganizmanın insan vücuduna girmesi ve çoğalması halinde, kendisi ve kendisine ait ürünlerle, vücudun savunma sistemleri arasındaki çatışma ve bu çatışma sonucu ortaya çıkan belirtilerin toplamı ile kendini gösteren tabloya enfeksiyon denir (1).

Çocukluk çağında en sık görülen enfeksiyon hastalığı üst solunum yolu enfeksiyonları (ÜSYE), en az görülen ise salmonella-shigella enfeksiyonlarıdır (2,3,4). Yenidoğan dönemi olan 0-2 ay yaş grubunda en fazla görülen enfeksiyon gastroenterit, 3 ay-2 yaş grubunda A. otitis media, 3 yaş-13 yaş grubunda ise ÜSYE'lerdir. 3 ay-2 yaş grubu çocukların %43-67'sinde A. otitis media görülür ve tüm çocukluk çağı döneminde görülme sıklığı % 15-20'dir. Hastalıkların mevsimlerle ilgisi incelendiğinde üst ve alt solunum yolu hastalıkları geç kış ve erken ilkbaharda daha sıktır (5,6,7).

A. gastroenterit ve salmonella-shigella grubu hastalıklar yaz aylarında en fazla (7,8) viral enfeksiyonlar başlığı altında incelediğimiz gribal enfeksiyon, kabakulak, kızamık, kızamıkçık, su çiçeği kış ve ilkbahar aylarında, viral hepatit A

* Atatürk Üniversitesi Tıp Fak. Pediatri Yardımcı Doçenti.

** Atatürk Üniversitesi Tıp Fak. Pediatri Uzmanı

*** Atatürk Üniversitesi Tıp Fak. Pediatri Araştırma Görevlisi

sonbahar ve kış aylarında fazla görülür (4,9).

Ülkemizin diğer bölgelerinden rakım ve iklim farkı olan Erzurum'da 0-13 yaş arasındaki çocuklarda enfeksiyonları yaşlara ve mevsimlere göre dağılımını araştırmak ve polikliniğimize başvurmadan önce antibiyotik kullanımının hangi boyutlarda olduğunu tespit etmek için bu çalışmayı planladık.

MATERYAL VE METOD

Çalışma kapsamına Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları polikliniğine Şubat 1992-Ocak 1994 tarihleri arasında başvuran 0-13 yaş grubundaki çocuklar alındı. Fizik muayenelerinden sonra her hastaya tam kan sayımı, tam idrar tetkiki, gerekli olduğu takdirde akciğer grafisi, boğaz kültürü, gaita mikroskopisi, gaita kültürü, karaciğer fonksiyon testleri ve hepatit markerleri, orta kulak parasentez kültürü, BOS biyokimyası ve kültürü, PPD, sedimentasyon hızlı bakıldı ve sonuçlarına göre tanı koyuldu.

Bir yıllık süre içerisinde polikliniğimize başvuran 19248 hastadan 12345'i enfeksiyon hastalığı tanısı aldı. Ayaktan reçete verilen 11713 hasta ile yatarak tedavi gören 632 hasta çalışmaya dahil edildi. Aylık olarak toplanan bilgiler bir yıl sonunda tüm olarak değerlendirildi. İstatistiki hesaplar yüzdelik hesap kullanılarak yapıldı.

BULGULAR

Yaşları 0-13 yıl arasında değişen 12345 hastanın 6449'u erkek (% 52.24), 5896'sı kız (% 47.75) çocuğu idi. Olguların enfeksiyonlar ve cinsiyete göre dağılımı Tablo I'de gösterilmiştir.

Enfeksiyonların göre dağılımı Tablo II'de, mevsimlerle ilişkisi ise Tablo III'de verilmiştir.

Çalışmamızda yatarak tedavi gören 632 enfeksiyon hastasından A. gastroenterit 152 vaka ile (% 24) ilk sırada, viral hastalıklar (komplikeasyonlu kızamık ve viral hepatit) 6 vakayla (%0.9) son sırada yer alıyordu. MSS enfeksiyonları 80 vaka (% 12.6), alt solunum yolu enfeksiyonları (ASYE) 140 vaka (% 22.3), salmonella-shigella 64 vaka (% 10.2), yenidoğan sepsisi ise 51 vaka (% 6) idi.

Viral enfeksiyon hastalıklarının mevsimlere göre dağılımı Tablo IV'de gösterilmiştir.

Hastalarımızın bir kısmı başvurudan önce antibiyotik kullanmışlardı. Bunların hastalıklara göre dağılımı ve yüzdeleri Tablo V'de verildi.

Tablo I. Olguların enfeksiyonlara ve cinsiyete göre dağılımı

	Erkek		Kız		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
ÜSYE	2282	18.49	2092	16.95	4374	35.44
ASYE	854	6.92	764	6.19	1618	13.11
Otitis media	1083	8.77	952	7.71	2035	16.48
Üriner enf.	287	2.33	344	2.79	631	5.12
A. Gastroenterit	1127	9.13	1025	8.30	2152	17.43
Salmonella-Shigella	72	0.58	57	0.46	129	1.04
Viral Hastalıkları	744	6.02	662	5.36	1406	11.38
Toplam	6449	52.24	5896	47.76	12345	100.0

Tablo II. Enfeksiyonların yaş gruplarına göre dağılımı

	0-2 ay		3 ay-2 yaş		3-6 yaş		6-13 yaş	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ÜSYE	48	18.89	1292	24.44	1771	43.56	1263	46.13
ASYE	40	15.75	763	14.43	504	12.40	311	11.36
Otitis media	67	26.38	1456	27.53	352	8.68	159	5.31
Üriner enf.	—	—	120	2.27	249	6.13	263	9.60
A. gastroenterit	99	38.98	1293	24.45	498	12.25	262	9.57
Salmonella-Shigella	—	—	10	0.36	01	1.50	10	1.70
Viral Hastalıklar	—	—	345	6.52	630	15.50	431	15.74
Toplam	254	100.0	5288	100.0	4065	100.0	2738	100.0

Tablo III. Enfeksiyonların Hastalıklarının mevsimlere göre dağılımı

Tanı	Aralık-Şubat		Mart-Mayıs		Haziran-Ağustos		Eylül-Ekim	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ÜSYE	1335	37.92	963	33.40	726	25.6	1350	44.03
ASYE	601	17.07	539	18.69	264	9.19	214	6.98
Otitis media	459	13.04	589	20.35	580	20.18	408	7.66
Üriner enf.	150	4.26	115	3.99	130	4.52	235	7.66
A. gastroenterit	398	11.30	356	12.34	1015	35.32	384	12.19
Salmonella-Shigella	26	0.74	9	0.31	28	0.97	67	2.19
Viral Hastalıklar	552	15.67	315	10.92	131	4.56	408	13.31
Toplam	3521	100.0	2884	100.0	2874	100	3066	100.0

Tablo IV. Viral enfeksiyon hastalıklarının mevsimlere göre dağılımı

Tanı	Aralık-Şubat		Mart-Mayıs		Haziran-Ağustos		Eylül-Ekim	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Gribal Enfeksiyon	312	56.52	154	48.89	21	16.03	80	1961.
Kabakulak	55	9.96	37	11.57	15	11.45	25	6.13
Kızamık	33	5.96	63	20.00	19	14.50	7	1.72
Kızamıkçık	6	1.08	12	3.81	5	3.82	4	0.98
Su çiçeği	43	7.79	22	6.98	9	6.87	34	8.33
V. Hepatit	103	18.67	27	8.57	62	47.33	258	63.23
Toplam	552	100.0	315	100.0	131	100.0	408	100.0

Tablo V. Başvurudan evvel antibiyotik kullanımının enfeksiyonlara dağılımı (Yüzdelere satır yüzdesidir).

Tanı	Antibiyotik		Antibiyotik		Toplam
	n	%	n	%	
ÜSYE	750	17.15	3624	82.85	4374
ASYE	344	21.26	1274	78.74	1618
Otitis media	463	22.75	1572	77.25	2035
Üriner enf.	185	29.32	446	70.68	631
A. Gastroenterit	304	14.13	2848	85.87	2152
Salmonella-Shigella	27	20.93	102	79.07	129
Viral Hastalıklar	65	4.62	1341	95.38	1406
Toplam	2138	17.32	10207	82.68	12345

TARTIŞMA

Polikliniğimizde enfeksiyon hastalığı tanısı alan 12345 hastanın 6449'u erkek (% 52.24), 5896'sı kız (% 47.76) idi. Yedi grupta incelediğimiz enfeksiyonlardan ÜSYE 4374 hastayla (% 35.44) birinci sırada, salmonella-shigella enfeksiyonu 129 hastayla son sırada yer alıyordu. 0-2 ay yaş grubunda en sık A. gastroenterit (99 vaka-% 38.98) en az ASYE (40 vaka-%15.75) görüldü. Üriner enfeksiyon, Salmonella-Shigella ve viral enfeksiyon hiç tespit edilmedi. 2 ay-2 yaş grubunda en sık otitis media (1456 vaka-%27.53), 3 yaş-6 grubunda en sık ÜSYE (1771 vaka-% 43.56), 6 yaş-13 yaş grubunda ise en sık yine ÜSYE (1263 vaka-%46.13) tespit edilirken tüm yaş gruplarında en az Salmonella-Shigella enfeksiyonu saptandı. Bu sonuçlar literatürle uygunluk göstermekteydi (2,3,4,5).

Enfeksiyon hastalıklarının mevsimlere göre dağılımı incelendiğinde ÜSYE'lerinin sonbahar ve ilkbaharda, ASYE'lerinin kış ve ilkbaharda, A. gastroenteritlerin yaz aylarında viral hastalıklarını ise kış ve sonbaharda sık görüldüğü tespit edildi. Bu bulgular klasik bulgularla uyumlu idi (3,4).

Salmonella-Shigella enfeksiyonları en sık yaz aylarında görülmesine rağmen (7,8) çalışmamızda sonbahar ve kış aylarında fazlaydı. Bu farklılığın sebebi 1990'da Kasım-Ocak ayları arasındaki epidemidir. Epideminin kaynağı muhtemelen şehir içme suyu idi.

A. otitis media kış ve ilkbahar aylarında ÜSYE'leriyle ilişkili olarak fazla görülmesi gerekirken (6) bizim vakalarımızın sayısı mevsimlerle anlamlı değişiklik göstermedi. Nedenini açıklayamadığımız bir diğer konu da üriner enfeksiyonların sonbaharda yani Eylül-Kasım aylarında anlamlı olarak fazla görülmesiydi. Bu konuyla ilgili literatürde bilgiye rastlayamadık.

Polikliniğimize başvurmadan önce hastaların 2138'i (% 17.32) antibiyotik kullanmışlardı. Bu 2138 hastanın 1413'ü (%66.1) eczacıya danışarak antibiyotik kullanmışlardır. Aileler en fazla (% 29.3) üriner enfeksiyonlarda, en az (% 4.6) viral hastalıklarda antibiyotik vermişlerdi. Bunun nedeni bölgemizde kızamık, kızamıkçık, su çiçeği gibi döküntülü hastalıklarda ilaçların döküntülerin çıkmasına engel olacağı şeklindeki geleneksel düşüncenin hakim olmasıdır. Yine üriner enfeksiyonlarda antibiyotik kullanımının fazla oranda olmasının muhtemelen nedeni enfeksiyonların tekrarlayan enfeksiyonlar olması nedeniyle daha önce antibiyotik kullanma tecrübelerinin olmasıdır.

SUMMARY

THE DISTRUBITION OF INFECTIOUS DISEASES IN THE CHILDREN AGED 0-13

The study was performed on 15205 outpatients aged 0-13 who were admitted to pediatric clinic of Atatürk University Medical Schol between February 1993-January 1994.

The distribution of infectious diseases to age, sex, season was compared with literature.

KAYNAKLAR

1. Onul B.İnfeksiyon Hastalıkları. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayını. 391; 1,2, 1980.
2. Şirin A, Tanman F, Emre S. Üriner sistem enfeksiyonları, Pediatri 2, Neyzi O, Ertuğrul T. İstanbul 510-514, 1993.

3. Bluestone CD. Otitis media. In: Nelson Textbook of Pediatrics, Behrman RE, Vaughan VC (eds) WB Saunders Comp. Philadelphia 879-883, 1992.
4. Krugman S, Katz SL, Gershon AA, Wilfert CM. Infections disease of children, The C.V. Mosby Comp. St. Louis-Toronto-Princeton. 1985.
5. Marchart CD, Shurin PA. Terapy of otitis media. In: Pediatrics Clin. of North America 30:281-295, 1983.
6. Charles DB, Gerald H. Otitis media with effusion and certain related conditions. English Otolarngology JB Lipincoot Comp. Philadelphia 16:1-23, 1988.
7. Yurdakök M. İshal. Ankara 238-240, 1988.
8. Hyman PE, Ament ME. Acute infections gastroenteritis in children. Ped ANN 11: 147-150, 1988.
9. Ertuğrul TY. Üst Solunum Yolları ve Hastalıkları, Pediatri 2. Edi: Neyzi O, Ertuğrul TY, İstanbul, 1990, 918-939.